מתמרים שבהרים ולא מפירות שבעמקים

אמר עולא א) אם הביא לא קדש. יתיב רבה וקא אמר לה לדהא שמעתא איתיביה ב) רבי אחא בר אבא לרבה "קרבן ראשית" שהיא ראשית לכל המנחות וכן הוא אומר "בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם" אין לי אלא חדשה של חטים ג) חדשה של שעורים מנין תלמוד לומר "חדשה חדשה" אם אינו ענין לחדשה של חטין תנהו ענין לחדשה של שעורים ומנין שתהא קודמת לביכורים תלמוד לומר "וחג שבועות תעשה לך בכורי קציר חטים" ואין לי אלא בכורי קציר חטים, קציר שעורים מנין ת"ל "וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה" ואין לי אלא שתזרע, עלה מאליהן מנין תלמוד לומר "בשדה" ואין לי אלא בשדה מנין לרבות שבגג ושבחורבה ושבעציץ ושבספינה ת"ל "בכורי כל אשר בארצם" מנין שתהא קודמת לנסכים ד) ופירות האילן נאמר כאן "בכורי מעשיך" ונאמר להלן "באספך את מעשיך מן השדה" מה להלן נסכים ופירות אילן אף כאן נסכים ופירות אילן קתני מיהא שבגג שבחורבה שבעציץ שבספינה; סיפא אתאן למנחות, מתקיף לה רב אדא בר אהבה אי הכי היינו דכתיב "כל טהור בביתך ה) יאכל אותו" ואי מנחות לזכרי כהונה הוא דמיתאכלן? אמר רב משרשיא תרי קראי כתיבי "לך יהיה" וכתיב "כל טהור בביתך ו) יאכל אותו" הא כיצד כאן בביכורים כאן במנחות רב אשי אמר כולה במנחות וסיפא דקרא אתאן ללחמי תודה; בפלוגתא: ר' יוחנן אמר אם הביא לא קדש ריש לקיש אמר אם הביא קדש נעשה ככחוש בקדשים, בשלמא ריש לקיש כדאמר טעמא אלא רבי יוחנן מאי טעמא? *אמר רבי אלעזר: רבי יוחנן חזאי ז) בחלמא, מילתא מעלייתא אמינא *אמר קרא "מראשית" ולא כל ראשית "מארצך" ולא כל ארצך וריש לקיש האי (א) "ארצך" מאי עביד ליה? מיבעי ליה לכדתניא רבן גמליאל ברבי אומר נאמר כאן ארץ ונאמר להלן ארץ מה להלן שבח ארץ אף כאן שבח ארץ ואידך ארץ מארץ ואידך ארץ מארץ לא משמע ליה, תני חדא שבגג שבחורבה שבעציץ ושבספינה מביא וקורא ותניא אידך מביא ואינו קורא בשלמא ריש לקיש גג אגג לא קשיא הא בגג דמעורה הא בגג דבית, חורבה אחורבה לא קשיא כאן בחורבה עבודה כאן בחורבה שאינה עבודה, עציץ אעציץ לא קשיא כאן בנקובה כאן בשאינו נקובה, ספינה אספינה לא קשיא כאן בספינה של עץ כאן בספינה של חרס אלא

מתמרים שבהרים. אע"ג שהם משובחים מינים דלהם היינו דהם תמרים הכי שבהרים ושבעמקים אין מן המובחר לפי שהן כחושין : קרבן ראשית. משמע נמי אשתי הלחם אע"ג דכתיב בבכורים כדאמרינן מה יש לך להביא בכורים מן הדגן ושתי הלחם מן המנחות : אין לי אלא חדשה של חיטין. דומיא דשתי הלחם שהן חיטין שאין יכול להביא קודם שתי הלחם : חדשה של שעורים. כגון מנחת קנאות : מנין. שלא יביא קודם לשתי הלחם : ת"ל חדשה חדשה. שתי פעמים דכתיב בהקריבכם מנחה חדשה והקרבתם מנחה חדשה (ויקרא כג): מנין שהיא שתי הלחם קודם לבכורים. שלא יביא בכורים קודם לשתי הלחם : ת"ל בכורי קציר חטים. כלומר שתי הלחם יהא קודם לכל קציר חטין אפילו בכורים. מנין אפי' חג שבועות בכורי קציר חטים "(בחג שבועות שהוא מביא בו שתי הלחם) יהא קודם לכל קציר אפילו לבכורים : ת"ל חג הקציר בכורי מעשיך. חג שאתה מביא בכורים, שתי הלחם יהא קודם לכל אשר תזרע בשדה אפי' לחטי של שעורים : מנין שהיא קודם לבכורים. של חטין שגדלו בגג ובחורבה דאפי' דהוי מן המובחר הייתי למעוטה : ת"ל בכורי כל אשר בארצכם. אפי' בגג דנאמר כאן בכורי כל אשר בארצם ונאמר להלן בכורי קציר חטים מה בכורים האמור להלן שתי הלחם [קודם לכל] אף כאן שתי הלחם [קודם] לכל בכורים שבארצכם: מנין שהיא קודמת לנסכים ופירות האילן. שלא יביא נסכים מן הזתים ובכורים מפירות תמרים וזיתים קודם לשתי הלחם דנסכים לא משמע ליה מבכורי כל אשר בארצם דהאי קרא בבכורים כתיב ואין מביאין נסכים בכורים ואיידי דנקט נסכים נקט פירות האילן : מה להלן נסכים ופירות האילן. דכתיב ח) מעשיך כל מעשיך (ב) ועוד דכתיב ומן מאספין יין ופירות האילן : אף כאן. חג הקציר אע"ג דכתיב תזרע בשדה נסכים ופירות האילן במשמע דשתי הלחם קודם להם : קתני רישא שבגג ושבחורבה מנין. ומדקתני הכי ש"מ דמביא בכורים מהן וכ"ש מתמרים שבהרים (ג) ושבעמקים דעדיפי מינייהו דמביאין מהם בכורים וקשיא לעולא : סיפא. דקתני שבגג ושבחורבה אתאן למנחות שיהו שתי הלחם קודמין נמי למנחות דחיטים שגדלו בגג ובחורבה וליכא למימר דמביאין מהן בכורים ולא קשיא לעולא. עכין סיפא דקרא אתאן למנחות דהאי "בכורי" היינו בכורים "וכל אשר בארצם" היינו מנחות ומרבין נ"מ נאמר כאן בכורים ונאמר להלן בכורי קציר חטים מה להלן שתי הלחם קודם להם אף כאן בהאי קרא דקמיירי במנחות, שתי הלחם קודם להם: היינו דכתיב כל טהור בביתך יאכל אותו. דמשמע אפי' נשים ועבדים : כאן בבכורים. כתיב "כל טהור בביתך יאכל אותו" : כאן במנחות. כתיב "לך יהיו" דאין נאכלין אלא לזכרי כהונה והאי סיפא "כל אשר בארצם" היינו למנחות : רב אשי אמר כולה למנחות. וסיפא דקרא דכתיב "כל טהור בביתך" אתאן ללחמי תודה דנאכלין לכל טהור "ולא קשיא לעולא : נעשה. הני תמרים שבהרים : ככחוש שבקדשים. שהמקדים בהמה כחושה קדשה ואע"ג דלא הוי מן המובחר : רבי יוחנן חזאי בחילמא ט). למתרצא למילתיה עסיק : מראשית ולא כל ראשית. למעוטי פירות שאינן משבעת המינין : מארצך ולא כל ארצך. למעוטי שלא מן המובחר דהשתא מיירי נופייהו כגון מתמרים שבהרים ושבגג ושבחורבה : ור"ל נקיט. כיון דאמר אם הביא קודם הלי מארצך מאי עביד ליה : נאמר כאן ארץ. אשר תביא מארצך (דברים כו) ונאמר להלן (שם ח) ארץ חטה ושעורה : מה להלן משבח בשבחה של ארץ ישראל. דהני פירות הן מובחרין משאר פירות : אף כאן. אין מביאין בכורים אלא מן המשובח ולעולם מביאין מתמרים שבהרים ובלבד שיהו מן המשובח (ד) : ואידך ארץ מארץ. כלומר רבי יוחנן (ה) אמר לך אין הכי נמי מה להלן שבח ארץ וכו' והאי מילתא הוה מצי למימר אי כתיב ארץ לחוד אבל השתא דכתיב מארצך ולא כל ארצך לגופיה תמרים שבהרים ושבעמקים : ור"ל נקיט. האי דרשה דהוי משתמע ליה מארץ לא משמע ליה : בשלמא ריש לקיש. דאמר קדשה איכא לתרוצי הא דתני מביא וקורא בחורבה עבודה דכיון דנעבדה דהרה בה "מארצך" קרינא בה : בספינה של חרס. מביא וקורא משום דהוי ארץ היא : אלא

שבח ארץ. אין לפרש משובחת שבפירות אפילו הכי מביא הכבצל דממובחר נדריכם נפקא כדתני' בתוספת' (פ"ב) אלא כמו שפי' בקונט' שבח ארץ שבעת המינים : **ארץ** מארץ לא משמע ליה. דלא דמי למאלה דדרשינן לעיל בפרק כל המנחות באות מצה (דף נב) דהכא לא מצי למכתב אשר תביא ארצך :

כאן בספינה של עץ כאן בספינה של חרס. פי' בקונטרס ספינה של חרס מביא וקורא והא דלא משני איהי ואידי בספינה של עץ כאן בנקובה כאן בשאינה נקובה "משום דאין דרך ספינה להיות נקובה שלא יכנסו בה המים והשתא לא הוי חומיה דאיך שיטיי דבסלא מוכיר בכישא ההוא דמביא וקורא וכמו כן פי' בפ"ק דגיטין (דף ז:) גבי עפר חולה לארץ הבא בספינה לארץ חייב במעשר ובשביעית אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהספינה נוגעת אמר רבי זירא עציץ נקוב המונח על גבי יתדות בהא למחלוקת רבי יהודה ורבנן פירש שם בקונטרס דספינה דלעיל של חרס היא ואינה צריכה לינקב אם היתה מונחת בקרקע כדאמר במנחות והקשה ר"ת דבפ"ב דגיטין (דף כב:) אמרי' כתבו על חרס של עציץ נקוב משמע דחרס בעי נקיבה ואמרינן בסוף המלניע (שבת דף צה:) ה' מדות בכלי חרס ניקב כשורש קטן טהור מלהכשיר את הזרעים ועוד דהתם עציץ של חרס הוא כדמשמע בפרק שמנה שרצים (שם דף קח.) מאן דתלש פיטרא מאוזנא דחצבא ח' ופריך עלה מההוא מעציץ נקוב והתם אלבא דחרס הוא ועוד

רשי כת"י

שבהרים. מתוקים : מפירות שבעמקים. שבוחם : לפי שמשמנת [אם הביא לא קידש] : קרבן ראשית. עד אין לי [אלא חדשה] של חטים [שתי הלחם קודם] לכל [המנחות] : חדשים של שעורים. כגון מנחת קנאות [שלא יביא קודם] שתי הלחם [כך] שמעתי ולא [נראה בעיני] שהרי העומר קודם לזה ומשעורים ליכא מין לי אלא של חיטין מנחה שתי הלחם הבאה מן [החיטין] שהיא קודמת לכל המנחות הבאות מן החיטין חדשים חדשה של שעורים מנין מנחה העומר שהיא שעורים [מנין] שהיא קודמת לשעורים שלא תהא מנחה משעורים קודם לה : חדשה חדשה. שתי פעמים והקרבתם מנחה [חדשה] נאמור של הבכורים בהקריבכם [מנחה] חדשה בפנחס : שהיא. שתי הלחם קודמת לבכורים שלא [יביא] בכורי שהוא [קודם] לה : וחג השבועות תעשה לך. חטה ואע"ל מוסר להביא בכורי [קציר] חטים ליתנה אחריה בכורי קציר [חטים] מה שמשמה [בכורים] לכל קציר חטין [וחג] הקציר הוא חג השבועות דהא [נמיל] תיהיה כתיב [חג] כתובים : פלו תאילין. שלא יביאו מכן בכורים קודם לשתי הלחם : ת"ל בכורי כל אשר בארצם. אלמא שנקרא בכורים ובכורים וחג הקציר יהא [קודם] לבכורים ל"ה נאמר כאן בכורים ונאמר להלן חג הקציר בכורים מה כאן הכל במשמע אף כאן הכל במשמע : לנסכים ופירות האילן. יביא נסכים יין מן הכרם ובכורי פירות האילן קודם לשתי הלחם : נאמר כאן : באסוף את מעשיך. בחג הסוכות כתיב : מה. מעשה האמור להלן נסכים ופירות בכלל משרי בחג הסוכות כבר נלקט הכל : אף כאן נסכים ופירות אילן, קתני מיהא שבעלין שבספינה. לא יביאם קודם שתי הלחם [אלא] נאמר שתי הלחם וכ"ש שמביא שבהרים ופירות שבעמקים והיינו דאתאן לעולא : סיפא. דקתני מנין לרבות שבגג ושבחורבה במנחות קא מיירי והכי קאמר מנין שלא יביאו מהם קודם לשתי הלחם ת"ל בכורי כל אשר בארצם ועלין וספינה בכלל, ובמנחות כתיב בהאי קרא כדמפרש רב מתרציה לקמיה וגמר האי בכורי מבכורי קציר מה להלן שתי הלחם (אף קודם) אף כאן שתי הלחם : היינו דכתיב. בהאי קרא דבכורי כל אשר בארצם כל טהור ואפילו נשים : ואי במנחות משתעי קרא כהונה הוא דמתאכלו דבמנחות כתיב כל זכר בכהנים יאכלנה : הרי קראי כתיבי. בהאי קרא גופיה כתיב בכורי כל אשר בארצם וגו' לך יהיה משמע לך ול לך דהיינו זכרים וכתיב בה נמי כל טהור רישא דקרא במנחות וסיפא בבכורים וכן דרשא דגג וחורבה אריפא דקרא קאי וכדאמרינן : סיפא. דכתיב כל ללחמי תודה אתנא מלום על תודה נאכלין נמי לכהנים כדאמרי' התורה מהם כיוצא בהם אלא שהמורם נאכל לכהנים ולנשיהם ובניהם ולחמי תודה כתרומת דהיינו חזה ושוק : בפלוגתא. עולא ורב אחא בר אבא פליגי נמי ר' יוחנן וריש לקיש במתמרים שבהרים ופירות שבעמקים : ככחוש. שמקדישים כי הכי דבהמה קדושה אם הקדישה ה"נ הני קדשי : ר' יוחנן חזאי בחלמא. וכיון דנגלית ליה אמתאי לי אמינא-מילתא מעלייתא אני אומר היום : אמר קרא מראשית. פרי ה ולא כל ראשית פרט לפחות שבפחות תמרים, ושבפת המינים פרט לתמרים שבהרים ופירות שבעמקים : ונאמר להלן ארץ. השורה מה להלן בשבחה של א"י הכתוב : אף כאן. בכורים משבח א"י הם נאים דהיינו שבשבעת המינין דלאשים ולא כל ראשים לא נפקא לך בהדיא אי חייב אלא מין פסול ל"ה שנבחר שבאותו מין הביאה [משמרים שבעמקים] לכתחילה ואפילו מדקלים שבהרים המובחרים שבשם הביאה : ור' יוחנן כך דהמא כמו מחלוק' למכתב ארץ וכתיב מארצך : גג דמעורה. שהיא בקרקע ומביא וקורא : גגו דבים. מהרם של שם דבים מביא ולא קורא :

שיטה מקובצת

א) [אם הביא לא קידש. וא"ת] מאי שנא מביא חובלים ומביא השלחים כו' ואם הביא כשר ות"ל אין מביאין והרי משום דגמרינן מבכורים [ואי מבכורים גמרינן לאו] מילתא [ניהא] מה התם דאם הביא לא קידש [אף הכא וי"ל הא] דאין מביאין לאו משום דגמרי' [מבכורים] אלא משום דכתיב (שנה) [משבח] (נידרא) [נדריכם] אבל בדיעבד נמי אם הביא כשר ודוקא גבי בכורים אם הביא לא קידש משום דכתיב מראשית : ב) רב אחא בר חנא לרבה קרבן : ג) חדשה של שעורים מנין. גליון של לשון שני א) של רש"י קשה היאך ליה דבעי ממשקה ישראל מן המותר לישראל ולשון אחר ששמע עיקר : ד) לנסכים ולפירות : ה) בביתך יאכלנו והיבת אותו נמחק : ו) יאכלנו והיבת אותו נמחק : ז) חזאי בחלמא : ח) דכתיב באסוף את מעשיך : ט) בחלמא משום הכי מתרצא : י) ר"ל לשון שני של רש"י כתי' ספי' דקל'

לא מצאו זה בכתבי יד בגיטין ועיין רש"ק

רבינו גרשום

מתמרים של הרים ופירות שבעמקים. בחדשים הם:קרבן ראשי' משמע נמי אשתי הלחם אע"ג דכתיב בעומר משום דאומר' מה יש לך להביא בכורים מרבש ושתי הלחם מחטין : ואין לי אלא חדשה של חיטים. והיא שתי הלחם דשל חיטים : חדשה חדשה. דכתיב והקרבתם מנחה חדשה מנין לרבות שתהא קודמת לבכורים של חטים שגדלין בגג ובחורבה ת"ל כל אשר בארצם אפי' בגג : מה להלן באוספך את מעשיך משמע הכל. קתני מיהא שבגג ושבחורבה ושבספינה חייבין בבכורים וכ"ש תמרים שבהרים ופירות שבעמקים. וקשיא לעולא : מיהא דקתני שבגג ושבחורבה למנחות קא מרבי להו ולא לבכורים. והאי דכתיב בכורי בכורי למנחות קא מרבי להו שיהו שתי הלחם קודמין להן : מנחות לזכרי כהונה הוא דקא מתאכלין א) בכורים כל טהור בביתך יאכל אותו : אמר רב משרשיא תרי קראי כתיבי האי [ביכורי] כל אשר בארצם דלך יהיה משמע אמנחות. רב אשי אמר כלה ברייתא במנחות וסיפא דגג וחורבה דמרבי מכל אשר בארצ' אתאן ללחמי תודה דנאכלין לכל טהור בביתך ולא קשיא לעולא. נעשה הני תמרים שבהרים (בכחושה בהמה) [כבהמה כחושה] בקדשים דקדשה דאי עבד : א"ר אלעזר ר' יוחנן חזאי בחלמא משום הכי מתריצנא למילתיה שפיר אמר קרא מראשית ולא כל ראשית למעוטי שאין מביאין חוץ משבעת המינין. מארצך ולא כל ארצך למעוטי פירות שבעמקים ותמרים שבהרים : ונאמר להלן ארץ חטה ושעורה וגו' והיינו שבח הארץ ב) עקרו מארץ היינו מארצך מובחר. מגג שבמעורה מביא וקורא דדמי לארץ. שמונחת על גבי בית מביא ואינו קורא. חורבה עבודה. חרושה :

א) כצ"ל דל"ל והכא כתיב כל טהור וגו' :

ב) אולי צ"ל אף כאן מארצך מובחר שבארצך.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ור"ל לקיש אמר מארצך : (ב) רש"י ד"ה מה להלן וכו' כל מעשיך במשמע : (ג) ד"ה [illegible] מבכורים : (ד) ד"ה [illegible] : (ה) ד"ה ואידך [illegible] ר' יוחנן [illegible] לך :

נושא

מה' עולא ור' אחא בר אבא במי שהביא ביכורים מתמרים שבהרים ופירות שבעמקים אם קידש